

SØREN ELMERDAHL HEMMINGSEN

SIDAN 1

Koll på kalla kriget

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Under andra världskriget kämpade både USA och Sovjetunionen mot Tyskland. Men efter kriget blev det annorlunda. Åren 1945–1989 pågick ett kallt krig mellan länderna, där supermakterna aldrig slogs direkt mot varandra, men de kapprustade. Läs om de viktigaste händelserna under kalla kriget. Ett krig som flera gånger hade kunnat leda till en kärnvapenkatastrof.

Serien *Koll på ...* är framtagen för högstadiet men passar också väl för äldre läsare.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang. (SV åk 7–9)
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel, till exempel digitala medier och verktyg, för att planera och genomföra muntliga presentationer. (SV åk 7–9)
- Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar, vetenskapliga texter, arbetsbeskrivningar och blogginlägg. Texternas syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag. (SV åk 7–9)
- Språkliga strategier för att minnas och lära genom att identifiera nyckelord och föra anteckningar. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna. (SV åk 7–9)
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter, till exempel nyhetsartiklar, spelinstruktioner och recept. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 7–9)
- Muntliga presentationer. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt annat för att planera och genomföra en presentation. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.

FÖRE LÄSNINGEN

Titta på bokens omslag och diskutera i klassen.

- Vad tänker ni om boken när ni tittar på omslaget?
- Vad ser ni på framsidan av boken?
- Har ni läst någon annan bok i serien *Koll på ...*? Vad handlade den om?
- Titta på en karta och se var USA ligger och var Sovjetunionen låg.

EFTER LÄSNINGEN

Låt eleverna diskutera i grupper eller i klassen.

- Har ni lärt er något som ni inte visste innan?
- Är det något ni undrar över som ni inte har fått svar på?
- Hur var språket i boken? Lätt eller svårt att förstå?

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

En farlig tid

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Varför kallas detta för "kalla kriget"?
Det blev aldrig krig på riktigt.
2. När blev USA och Sovjetunionen fiender?
De blev fiender efter andra världskrigets slut.
3. Vad är typiskt för kommunismen?
Privatpersoner får inte äga vad de vill.
4. När och var släppte USA den första atombomben?
1945, i Japan.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

5. Varför var det så viktigt att ha just kärnvapen?
Eget svar.

Bildfråga

6. Vad föreställer bilden på sidan 9?
Den föreställer en atombombssprängning.

Koreakriget

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

7. Vad hände med Korea efter andra världskrigets slut?
Landet delades upp och blev två länder.
8. Hur slutade Koreakriget?
Ingen vann, det blev vapenvila.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

9. Blev Nordkorea eller Sydkorea ett kommunistiskt land?
Nordkorea blev kommunistiskt.
10. Varför skickade USA massor av soldater till Sydkorea?
Nordkorea höll på att vinna kriget.

Fråga bortom raderna (Fundera, ta reda på och ge ett eget svar.)

11. Var ligger Korea? Titta på en karta om du inte vet säkert.
Eget svar.

Ungernrevolten

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

12. Varför bildades militära allianser?
Länder bildade militära allianser för att kunna hjälpa varandra om något land blev attackerat.
13. Varför blev det protester i Ungern?
De ville inte vara med i Warszawapakten.
14. Vem tog över efter Stalin?
Chrusjtjov.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

15. Nato vågade inte lägga sig i upproret i Ungern. Hur hade det kunnat leda till världskrig om de hade gjort det?
Fler och fler länder hade kunnat dras in i konflikten.

Fråga bortom raderna (Fundera, hitta fakta och ge ett eget svar.)

16. På vilket sätt var det en protest mot Sovjetunionen att riva en staty?
Eget svar.

Bildfråga

17. Hur ser du att bilden på sidan 18 är från förr i tiden?
Eget svar.

Rymdkapplöpningen

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

18. Vem sköt upp Sputnik och när hände det?
Sovjetunionen, 1957.
19. Hur länge varade den första rymdresan för en människa?
Den varade i 108 minuter.
20. Vad hände 1969?
De första människorna landade på månen.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

21. Varför är satelliten Vanguard inte särskilt välkänd?
För att den var ett misslyckande.

Frågor bortom raderna (Fundera, hitta fakta och ge egna svar.)

22. Varför tror du att USA och Sovjetunionen tävlade om vem som lyckades bäst med sina rymdprojekt?
Eget svar.
23. Hade du velat vara Gagarin eller Armstrong? Skulle du vilja åka ut i rymden?
Eget svar.

Berlinmuren**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

24. Varför flydde människor från Östtyskland till Västtyskland?
För att det var friare där.
25. När byggdes Berlinmuren?
1961.
26. Hur vaktades muren?
Med soldater, vapen, hundar, taggtråd, elektriska staket och minor.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

27. Vilka byggde Berlinmuren? Öst eller väst?
Öst.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

28. Varför var det dåligt att det var just unga, välutbildade människor som flydde?
Eget svar.

Bildfråga

29. Vad var Checkpoint Charlie?
Ett ställe där man kunde gå över gränsen mellan Öst- och Västtyskland.

Kubakrisen**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

30. Varför var USA oroliga över samarbetet mellan Kuba och Sovjetunionen?
Kuba låg så nära USA, bara 14 mil bort.
31. Vad hette mannen som styrde Kuba från 1959?
Fidel Castro.
32. Varför byggde Sovjetunionen ramper på Kuba?
För att kunna avfyra kärnvapen mot USA.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

33. Varför tänkte folk att det kunde bli världens undergång?
För att atombomber är så kraftiga och förstör allt om de används.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

34. Var det rätt eller fel att kasta ut alla rika amerikaner från Kuba?
Eget svar.

Vietnamkriget

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

35. Varför var det så viktigt för USA att fort stoppa kommunismen?
Man trodde att den skulle spridas annars.
36. Vad var Vietcong? Vad ville de?
Det var en kommunistisk rebellrörelse i Sydkorea. De ville ta över och göra Sydkorea kommunistiskt.
37. Varför påverkades folks åsikter av teven?
Det var första gången folk verkligen såg hur grymt ett krig är.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

38. Många protesterade mot Vietnamkriget. Har du någon gång gått med i en demonstration? Vad demonstrerar folk mot nu för tiden?
Eget svar.

Bildfråga

39. Vilket vapen ser man på den övre bilden på sidan 35?
En napalmbomb.

Kalla kriget tar slut

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

40. Vilket var Sovjetunionens största problem på 1980-talet?
De hade dålig ekonomi.
41. Vad hände 1986?
USA och Sovjetunionen kom överens om att inte bygga fler kärnvapen.
42. När blev Östtyskland och Västtyskland ett enda land igen?
1990.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

43. Varför var Star Wars ett passande namn för Reagans idé?
För att kriget skulle ha utspelat sig från rymden.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

44. Varför rev folk Berlinmuren fast man redan fick resa fritt mellan öst och väst?
Eget svar.

USA och Ryssland i dag

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

45. Vilket "vapen" använder Ryssland i dag för att skapa oro i världen?
De använder datahackare.
46. I dag finns fortfarande en maktkamp, mellan vem?
USA och Nato mot Ryssland.

Översikt

47. Skriv årtalen på rätt ställen.

USA förlorar Vietnamkriget. *1970-tal*

Sovjetunionen bygger sin första atombomb. *1940-tal*

Första människorna skickas upp i rymden. *1960-tal*

Berlinmuren rivs. *1980-tal*

Nato och Warszawapakten bildas. *1950-tal*